

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างสมบุญญาธิการมาหาศาล ถ้าไม่ได้สร้างบุญกุศลมาหาศาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีวาสนาบารมีจะรื้อค้นสัจธรรมอันนี้ขึ้นมาได้

เวลาจะรื้อค้นสัจธรรมอันนี้ขึ้นมา พวกเราไปคิดตรงนั้นไป แห่พระเวทๆ ตั้งแต่พระเวสสันดรไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมามาก มีอำนาจวาสนาบารมีเวลามารื้อค้น รื้อค้นสัจธรรมในสัจธรรม ที่ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม มีอยู่โดยดั้งเดิมมันมีของเขาอยู่แล้ว สัจธรรมมันมีของเขาอยู่แล้ว แต่คนที่จะไปรู้สัจธรรมอันนี้ คนที่จะมีอำนาจวาสนาไปรื้อค้นสัจธรรมอันนี้มันต้องมีความละเอียดอ่อน มีความละเอียดอ่อนในหัวใจอันนั้นมาก ต้องมีความเข้มแข็งในใจดวงนั้นมาก

ฉะนั้น เราไปติดกันที่อำนาจวาสนาบารมี ตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมตั้งแต่พระเวสสันดรไปๆ มันเป็นคนมันเป็นแบบอย่างที่เราจะทำ แต่เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ เพราะการเกิดเป็นมนุษย์นะ ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

ความประเสริฐนั้นความประเสริฐในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐเพราะหัวใจอันนั้น ประเสริฐเพราะคุณธรรมอันนั้น ไม่ใช่ประเสริฐเพราะว่าเกิดมาแล้วแย่งชิงกัน อย่างนี้ ไม่ใช่ประเสริฐอย่างนี้ เวลาประเสริฐ ประเสริฐเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้บอกว่าท่านประเสริฐ แต่ตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้ธรรมมีแต่ความทุกข์ความยากในใจทั้งนั้นนะ มีแต่ความทุกข์ความยากในหัวใจไป

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เห็นไหม คุณติ ตั้งแต่เด็กน้อยขึ้นมา ถ้ามันมีความอบอุ่น ชีวิตของเขาจะมีความสุขๆ ใจ มีความสุขนะ มันมีค่ากว่าเงินทอง มันมีค่ากว่าสิ่งสมบัติพัสถานทั้งนั้นนะ แต่ไม่มีความอบอุ่นในหัวใจ เห็นไหม สิ่งที่มีค่าๆ คือบุญกุศล บุญกุศลคือความสุข ความดีงาม ความพอใจของเรา แต่เวลาสิ่งที่มีชีวิตใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศนาว่า การ “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้ง ๖๑ องค์ พร้อมทั้งเราด้วย พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์”

บ่วงที่เป็นโลก สิ่งที่เป็นโลก โลกธรรม ๘ อยากใหญ่ อยากร่ำอยากรวย อยากต่างๆ นี่บ่วงที่เป็นโลก บ่วงที่เป็นทิพย์ เกิดเป็นสวรรค์ เกิดเป็นพรหม เกิดเป็นอินทร์ นี่บ่วงที่เป็นทิพย์ “เธอทั้งหลาย พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์แล้ว เธออย่าไปช้อนทางกัน เธออย่าไปช้อนทางกัน โลกนี้เขาเร่าร้อนนัก เร่าร้อนนัก”

เราเกิดเป็นมนุษย์ใจ บ่วงที่เป็นโลกกับบ่วงที่เป็นทิพย์ วัฏสงสารมันติดบ่วงไปทั้งนั้นนะ ความติดบ่วงอันนั้น เราเกิดมาสิ่งมีชีวิตมันก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีเครื่องอาศัย พระบวชมาบิณฑบาต ๘ นั้นละปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อเลี้ยงชีพๆ ใจ เราเกิดมาเราก็เลี้ยงชีพ เราต้องมีหน้าที่การงานของเราทั้งนั้นนะ ความที่มีหน้าที่การงานของเราละ ด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันปิดหูปิดตา ทำสิ่งใดประสบความสำเร็จแล้วจะมีความสุขๆ ใจ มันมีความสุขเล็กน้อย แต่มีความทุกข์มหาศาลเลย ความทุกข์ ความทุกข์ เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากไม่มีวันอิ่มพอ มันจะล้นฝั่งไปตลอด

แต่ถ้าคนมีธรรมๆ ฆราวาสธรรม แม้แต่ฆราวาสธรรม ถ้ามีสติจะมีความจริงในหัวใจของตน ถ้ามีสติมีปัญญา เราได้สิ่งใดมาเราก็พอใจสิ่งนั้น เราช่วยขวย เรามีความพยายามของเราอยู่ เพราะเราได้สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา คำว่า “สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา” จิตใจมันคิดไปแง่มุมที่ดีทั้งนั้นนะ มันคิดในแง่มุมที่ดี มันมีอำนาจวาสนาบารมี ประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จแล้วมันก็ไม่มาเผาผลาญใจ

มีสุขแค่เล็กน้อย มีความทุกข์มหาศาลนั้นนะ มีสุขแค่เล็กน้อย นี่สมบัติของโลก สมบัติของโลกมีความสุขแค่เล็กน้อย แต่ความทุกข์มหาศาลนะ แต่ถ้ามีสติมีปัญญา ความทุกข์อันนั้นมันจะเบาบางลง ความทุกข์อันนั้นจะไม่มีไป

แล้วถ้าจะเอาสัจจะเอาความจริง ชีวิตนี้มันคืออะไร ชีวิตนี้ ชีวิตนี้คือไออุ่น คือพลังงาน คือหัวใจเวลาที่มันตายไ้ เวลาตายไป เราไปส่งกันที่เชิงตะกอน นั่นก็ซากศพเหมือนกันทั้งนั้นนะ สิ่งที้ออกไปจากร่างกายนั้นนะสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตที้ออกไปจากร่างกายนั้นนะ แต่ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่เนี่ย มาเสียดสละทาน มาเสียดสละทานของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ เพื่ออำนาจวาสนาบารมี เห็นไหม เพราะมันแย่งชิงกันมาระหว่างกิเลสกับธรรมในหัวใจนั้นนะ

ถ้ามันเป็นธรรมๆ เราฝึกฝนขึ้นมาจนเป็นธรรม คำว่า “เป็นธรรม” มันพร้อมที้อจะให้ เห็นคนที่ต่ำต้อย เห็นคนที่อ่อนแอกว่า เราจะช่วยเหลือเจือจานเขา เราจะคุ้มครองดูแลเขา นี่ถ้าใจเป็นธรรม เห็นไหม แต่ถ้าคนมันเป็นกิเลสนะ พอเห็นคนที่ต่ำต้อยอ่อนแอ นั่นคือเหยื่อ นั่นคือผลประโยชน์ นั่นคือการแย่งชิง เอารัดเอาเปรียบเขาทั้งนั้นนะ

แต่ถ้าคนเป็นธรรม เวลาเรามาทำบุญกุศลของเรา บุญกุศลมันเป็นการแย่งชิงระหว่างกิเลสกับธรรมในหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นการแย่งชิงกัน ถ้ามันมีสติมีปัญญา ไม่ต้องไปแย่งชิงกับมัน มันเป็นความคุ้นเคย มันเป็นความอบอุ่น มันเป็นการกระทำทีเราพอใจ เราพอใจ เราพอใจ เห็นไหม

เวลาทางโลกเขาเสียดสละกัน คนทีไปวัดคนทีมีปัญหาทั้งนั้นนะ คนทีไปวัดคนทีมีปัญหาทั้งนั้นนะ ไอ้คนที่อยู่บ้านมันเก่งทั้งนั้นนะ ไอ้คนที่อยู่บ้านเห็นไหม

โลกนี้อั้ประสบความสำเร็จ มีสุขเล็กน้อย มีทุกข์มหาศาล เขาอยู่กับความทุกข์ ความทะเยอทะยานอยากในใจของเขา เขาว่าเขายังใหญ่ ไอ้คนที่ไปวัดมีปัญหาทั้งนั้นนะ ไอ้คนที่ไปวัดมีปัญหา

ไอ้คนที่ไปวัดนั้นละเขาไปวัดหัวใจของเขา เขาไปเทียบเคียงหัวใจของเขา เขารู้จักอุณหภูมิในใจของเขามันสูงหรือมันต่ำ เขาไปคุ้มครองดูแลหัวใจของเขา เขาไปวัดไปวาเพื่อเหตุ นั้นไ้

“ไอ้คนที่มีปัญหาทั้งนั้นนะ คนทีมีปัญหาไปวัดไปวา”

ไปวัดนั้นนะ คนเขาไปวัดอุณหภูมิในใจของเขา ถ้าไปวัดอุณหภูมิในใจของเขา ไปวัดไปวา เราทำบุญกุศลของเรา ความแย่งชิง แย่งชิงคนที่มันไม่เคยไปวัดไปวาเลย สิ่งทีกิเลสในหัวใจมันสั้นฝ่่ง คนทีไปวัดไปวามันเริ่มแย่งชิงกันๆ ถ้าแย่งชิงกัน มันเป็นปัญญาสุตมยปัญญา ปัญญา

ทางโลกๆ เราพยายามส่งเสริม พยายามพัฒนาขึ้นมา นี่สิ่งที่มีคุณค่าๆ คุณค่าของความเป็นมนุษย์นี่ไง

ไปส่งกันที่เชิงตะกอน จิตวิญญาณมันไปไหน แต่เวลาคนที่เขาทำบุญกุศลแล้วเป็นทิพย์สมบัติๆ พันจากบ่วงที่เป็นโลก ที่เขาเย็นขอสรรเสริญ พันจากบ่วงที่เขาหัวโชน พันจากบ่วงที่เขาขย่งสรรเสริญ พันจากบ่วงลูกลอยนั่นนะ

พันจากบ่วงที่เป็นทิพย์ๆ เป็นทิพย์ที่ว่าทิพย์สมบัติๆ ที่มันจะได้ มันคิดหัวใจนี้ไป ถ้าคนทำบุญกุศล ทิพย์สมบัติมันคิดหัวใจนี้ไปไง ไม่ต้องมาเกาะโลง ฉันทาของฉันทพอแล้ว ไม่ต้องมาเกาะโลง ไม่ต้องมาเกาะ นี่ถ้าทำ มันมีความพร้อมไป นี่ไง ที่มาวัดมาวา เราทำสิ่งนั้นขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับใจดวงนี้ไง

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ มันมีตั้งแต่พื้นๆ ขึ้นไปเลย พื้นๆ ก็พวกเรานี้แหละ มันเป็นฆราวาสธรรม ธรรมของฆราวาส ถ้าธรรมของฆราวาสนะ มันมีบุญกุศล

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง เจริญรุ่งเรืองขึ้นไปแล้วก็เสื่อมไปเป็นธรรมดา ในสังคมที่รุ่งเรือง สังคมที่มีน้ำใจต่อกัน ถึงเวลาสูงสุดแล้วมันก็แย่งชิงกัน คนเข้ามาฆ่ามาเหย้า มาแบ่งมาแยก มาทำลาย มันเป็นของมันไปอย่างนั้นนะ ผลของวิญญูๆ เราเกิดในยุคของใครละ

เราเกิดมาในยุคของรัชกาลที่ ๙ สังคมร่มเย็นเป็นสุข รอบประเทศไทยเขามีแต่ปัญหาบ้านแตกสาแหรกขาด เราเกิดมาในสังคมในบุญกุศลของรัชกาลที่ ๙ เมืองไทยไม่เคยมีการแบ่งแยกจากภายนอก ใ้อ้าศึกจากภายใน ใ้อ่างช่างยุมันก็มีเป็นเรื่องธรรมดาของมัน เราเกิดในยุคของใครละ

นี่ไง สังคมที่เจริญรุ่งเรืองขนาดไหนแล้ว สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดคงที่หรอก เราเห็นบุญของเราไหม นี่แหละบุญกุศลของเรา เกิดในยุคสมัยที่รุ่งเรือง ในยุคสมัยที่ดีงามไง แล้วชีวิตของเราละ ชีวิตของเรา เรามีสติปัญญาสำนึกในชีวิตของเราไหม

สิ่งที่เราแสวงหา หน้าทีการงานทั้งนั้นนะ นี่ไง ภิณฑบาทกลับมาหึงอโถมกายมานี้ บอกปล่อยวางๆ ปล่อยวางอย่างไร เราภิณฑบาทกลับมาเราก็ต้องหาปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกันทุกคน สิ่งมีชีวิตมันต้องดิ้นรนทั้งนั้นนะ แต่ดิ้นรนแล้วไม่ไข่ดิ้นรนด้วยความตรอมใจไง

คืนรนด้วยความอบอุ่น นี่ไง อริยประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า ประเพณีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตจนวันสุดท้าย วันสุดท้ายจะบริณีพพานยังไปฉันบ้านของนายจุนทะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตทั้งชีวิต คุณี่นี่ไง ศาสดาของเรา เห็นไหม บุญกุศลมหาศาลนะ ฤทธิ์เดชนี้ทำได้ทั้งนั้นนะ แต่ไม่ทำสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดคือบันลือสีหนาท คือสังฆกรรม แสดงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พวกเรา มีสติมีปัญญาขึ้นมา ถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมา มีขึ้นมาให้เราสำนึกได้ ความสำนึกได้ของคนนะ มีคุณค่ามาก นี่ไง ความอบอุ่นของใจๆ ใจ

ศีล สมาธิ ปัญญา เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนากัน เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ เราอยากแสวงหาสิ่งความจริง พระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้เรื่องอริยสัจ เวลาแสดงธรรมขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระสงฆ์ไม่ครองศีลครองธรรม พระสงฆ์ไม่มีอัตตสมบัติ พระสงฆ์จะเอาอะไร ไปสอนเขา แล้วสิ่งที่จะสอนเขาๆ เราเป็นฆราวาส เราจะประพฤติปฏิบัติ เรา จะเอาความจริงของเราขึ้นมา

ชีวิตนี่คืออะไร นี่ไง สิ่งทีเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาทีว้าเหว พระเราเวลาบวชแล้ว แสวงหาครูบาอาจารย์ขึ้นมา อยากหาครูบาอาจารย์ที่ดี อยากหาครูบาอาจารย์ที่ชี้แนะเราได้ ถ้าครูบาอาจารย์ที่ชี้แนะเราได้ ทีไหน บอกมา ขอให้บอกมาเถอะ ทำอย่างไรก็ขอให้บอกมา จะทำให้ได้ๆ แต่มันทำไม่ได้

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพยายามชี้แนะของท่าน พอชี้แนะ ถ้าใครมีอำนาจวาสนาบารมี ท่านคุ้มครองดูแล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้องค์เดียวเป็นศาสดาสอนทั้ง ๓ โลกธาตุ หลวงปู่มั่นองค์เดียวเป็นอาจารย์ใหญ่ขององค์กรมรรฐานเรา ผู้ที่มีบุญคนเดียวเท่านั้นนะ ทำบุญกุศลมหาศาล ท่านให้ประโยชน์มหาศาลในโลกนี้

คุณี่ ในหลวงรัชกาลที่ ๕ ตอนนี้อยู่เสวยกิจพอเพียง เรื่องโครงการในพระราชดำริไปหลายประเทศแล้ว เห็นไหม ถ้ามันเห็นถึงความเป็นไปของชีวิต เห็นถึงความเป็นไปของปัจเจก ๔ ขอให้มืออยู่มีกิน ทำได้ แต่จะร้ายจะรวยจะมหาศาล จะเป็นเศรษฐี ใอนันมันเพื่อฝัน ความเพื่อฝัน

นั่นนะมันเป็นเรื่องของทุนนิยม นี่ไง ศาสนาทุนนิยมมันก็มีการแข่งขัน อวดคิบบอคดี อวดเนื้อ
อวดตัว อวดกันไปหมดเลย นี่เชือดคิบ่วงที่เป็นโลก นั้นบ่วงที่เป็นโลกรัดคอ

ฉะนั้น ถ้าเราไม่คิดบ่วงที่เป็นโลก บ่วงเราก็ไม่คิดมัน เราไม่ใช่บ่วง เราไม่ต้องไปคิดบ่วง
ของใคร เราเป็นมนุษย์ หน้าที่การงานของเรา เราก็กทำ เราทำหน้าที่การงานของเราเพื่อปัจจัย
เครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิตนี้ไว้ ดำรงชีวิตนี้ไว้ แล้วรู้จักชีวิตของตนไง สิ่งที่มีค่าไง เพราะมีชีวิตนี้
ถึงได้มีหน้าที่การงาน มียศถาบรรดาศักดิ์ มีทรัพย์สมบัติเพราะมีชีวิต

ชีวิตตายลง นั้นเป็นสมบัติสาธารณะ เป็นสมบัติของโลก ไม่ใช่สมบัติของเรา สมบัติของ
เราคือความดีและความชั่ว สิ่งที่ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันจะติดกับจิตดวงนั้นไป ใครจะคัดจะค้าน
ใครจะช่วยเหลือเจือจานขนาดไหน ช่วยไม่ได้

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน กรรมยิ่งใหญ่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้อง
ปรินิพพาน พระอานนท์เป็นพระโสดาบันคร่ำครวญถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ข้าพเจ้า
ก็เป็นแค่พระโสดาบัน ทางเดินข้างหน้ายังอีกมหาศาล ก็อยากจะมีคนชี้แนะ องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าต้องปรินิพพานไปแล้ว คร่ำครวญด้วยความเสียใจ แม้แต่พระโสดาบันยังคร่ำ
ครวญเสียใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน

อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ เราจะเอาสมบัติของเราไปเท่านั้น สิ่งที่เราบัญญัติไว้
ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ

นี่เป็นพระโสดาบันนะ ยังคร่ำครวญร้องไห้ถึงผู้ชี้นำเลย ใจเราเป็นอะไรล่ะ สิ่งที่เราไม่
เป็นสิ่งใด แต่เราก็ไม่ไว้ใจใครทั้งสิ้น เราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็กไม่กล้าทำสิ่งใดทั้งสิ้น โลกนี้มี
แต่ความหลอกลวงทั้งสิ้น เราจะวางใจใครได้ๆ ละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสอนกาลามสูตร ให้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้
เป็นปัดจัตตัง สันติภูริโก ให้ไปรู้จริงขึ้นมาโดยการกระทำของเราใช่ไหม สิ่งที่ทำขึ้นมาเป็นความ
จริงของเราหรือไม่ จิตมันสงบจริงหรือไม่ จะมีความสุขจริงหรือไม่ สิ่งที่มีคุณค่าๆ สุขอื่นใด
เท่ากับจิตสงบไม่มี

เรามีเงินมหาศาล มีหน้าที่การงานใหญ่โต มีความสุขหรือไม่ นี่มีแต่ความร้อนรนไง แต่
ถ้ามันตั้งสติขึ้นมา หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ถ้าจิตสงบมาแล้ว ความสุขที่เกิดจาก

ภายใน ความสุขที่เกิดจากหัวใจของเรา มันไม่มีใครต้องมาประเคนให้เลย ไม่ต้องมีใครมาแต่งตั้งให้เลย มันเป็นขึ้นมาจากความวิริยะอุตสาหะของเรา แล้วมันเป็นขึ้นมามันเป็นมาจากไหนละ มันเป็นมาจากกรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัตินี้ไง

“อานนท์ ธรรมและวินัยที่เราบัญญัติไว้จะเป็นศาสดาของเธอ” แล้วเราทำตามธรรมและวินัยอันนั้น เราพยายามประพฤติปฏิบัติอันนั้น เราพยายามบังคับจิตใจของเราให้เข้าสู่สัจจะความจริงอันนั้น

ถ้ามันเข้าสู่สัจจะความจริงอันนั้น เห็นไหม สติ สมาธิ ปัญญา สติก็สติยับยั้งความรู้สึกนึกคิดอันนี้ ยับยั้งความฟุ้งซ่านอันนี้ ถ้าเกิดสมาธิขึ้นมา ความสุขที่เกิดขึ้นมามันสดๆ ร้อนๆ อกาลิโก ไม่มีกาลไม่มีเวลา ไม่ใช่ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ไม่ใช่ไม่มีครูบาอาจารย์ ไม่ใช่สิ่งใดทั้งสิ้น มันเกิดจากการกระทำ เกิดจากเหตุและผล นี้ไง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เราพยายามสร้างเหตุกัน เราพยายามสร้างสัจจะ สร้างเหตุกัน สร้างสติ เห็นไหม มาทำเพื่อหัวใจของเรา ถ้าเหตุมันสมบูรณ์ ผลมันต้องมาแน่นอน

เป็นวิทยาศาสตร์ อันนี้เหตุมันจ่อมปลอม เหตุมันเหลวไหล เหตุมันมีแต่มายา มารยาสาโดย หลอกกัน ไปก็หลอกกันมา ไอ้คนหลอกก็หลอกเขา ไอ้คนฟังก็รู้ว่าหลอก ก็อยากจะหลอก เพราะมันเป็นสังคม มันเป็นบ่วง อยากมีเกียรติ อยากเซดหน้าชูตา นี้ไง ก็หลอกกันไปหลอกกันมา ปัจจุบันจัดตั้งใหม่

แต่ถ้าทำให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเหตุมันสมบูรณ์แล้ว ปัจจุบันจัดตั้ง สันติภวโลก มันจะเกิดขึ้นในใจของเรา

ในบรรดาสัตว์ทั้งหลายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด เวลาว่าความเกิดเป็นมนุษย์ๆ มนุษย์มีคุณค่ามากนะ มีคุณค่าที่เราเห็นหน้ากันอยู่นี้ละ แล้วมันไปไม่รู้วาง เราจะต้องพลัดพรากจากกันไป ไม่รู้ว่าใครไปก่อนใครไปหลัง ต้องไปทั้งสิ้น เวลาไปแล้วนั่นละเราถึงจะเห็นคุณค่า เราถึงเสียเวลาตรงนั้นไง

แต่ตอนที่ไปไม่เต็มต้น ร่วมโพธิ์ร่วมไทร เราได้อาศัยบุญอันนั้น ได้อาศัยร่วมโพธิ์อันนั้น เราพยายามสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมา ร่วมโพธิ์ร่วมไทรนั้นมีผล มีเมล็ด เราได้เก็บกิน เราได้อาศัยร่วมชายคา เราต้องชวนชวาย ถ้าคิดได้แบบนี้ เห็นแล้วนะ มันจะชวนชวาย

เวลาหลวงปู่มันท่านนิพพาน หลวงตาท่านชวนชวายนมาก พยายามเต็มที่ ถึงที่สุดแล้ว หลวงปู่มันก็ต้องนิพพานไป หลวงตาท่านต้องชวนชวายนพยายามกระทำของท่าน ถึงที่สุดแล้ว ท่านก็ทำความประสบความสำเร็จของท่านนั้น นั่นพูดถึงการกระทำนะ

เราต้องชวนชวายน เรื่องหน้าที่การงานเราทำ สุขเล็กน้อย ทุกข์มหาศาล ถ้าถ้าเราทำความจริง ทุกข์มหาศาลเวลาเร่งความเพียร เวลามันเป็นจริงขึ้นมา สุขจริงๆ นะ สุขจริงๆ ไม่เล็กน้อย สุขจริงๆ แล้วหาที่ไหนล่ะ หาในใจของตน เอวัง